ויי"ט כסלו

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר האַט אַמאָל (אין א סוכות'דיקער שיחה[1]) געזאגט א משל אויף ענין החסידות, וז"ל:

מרגליות — פערל — געפינט מען אויפן דעק פון ים. גחלים, וואָס זיי מאַכן ליכטיק און ווארעם, געפינען זיך בעמקי האדמה. דער סדר אין דעם איז, אַז עס דארף זיין אייגער אַן אַנפירער, וועל־כער ווייזט אַן וואו צו גראָבן און ווי אַזוי צו געפינען די גחלים. איז אויף דער חכמה פון דעם אַנפירער קענען זיך די ארבעטער פארלאָזן, נאָר זיי דארפן פאָלגן פינקטלעך וואָס דער פירער זאָגט זיי. אָבער פונדעסטוועגן, דעם רוח חיים וואָס יעדערער דארף האָבן זייענדיק בעמקי האדמה פון דעם אויר וואָס מעל הארץ, אויף דעם קענען זיי זיך ניט פארלאָזן אויף דעם רוח חיים וואָס דער אַנפירער האָט. יעדער ארבע־טער באַדארף אליין האָבן א התחברות רוח חיים פון דעם אויר וואָס איז מעל האדמה און אויב ניט ווערט ער ר"ל א נופל, דאָס הייסט ער בלייבט אַן חיות. די זעלבע זאַך איז מיט דעם וואָס לאָזט זיך אראָפּ אין וואָסער צו געפינען די מרגלית, מוז ער האָבן א רוח חיים פון מעל האדמה.

און דער רבי האָט דאָן אויסגעפירט, אַז דעם נמשל קען יעדערער אליין פארשטיין: חסידות מאַכט ליכטיק און וואַרעם — כמשל הגחלים — נאָר מען דארף זיך אראָפּלאָזן בעמקי האדמה אויף מברר זיין כו', נאָר אַז מען לאָזט זיך אראָפּ בעמקי האדמה, דארף מען זיין צוגעבונדן צו אויבן, און דאַמאָלסט האָט מען חיות.

1) ליל ש"ק חוהמ"ס (ס' השיחות תש"ה ע' 50).

ב. עס איז מובן ופשוט, אַז יעדער פרט אין דעם משל איז בדיוק און מתאים צום נמשל — דארף מען פאר־שטיין:

א) פארוואָס האָט דער רבי געזאגט א משל פון צוויי זאַכן — גחלים שבעמקי האדמה און מרגליות שבים — און זיך ניט באַנוגנט מיט איינעם פון זיי?

ב) אע"פ אַז דער רבי האָט אַנגעהויבן מיטן משל פון „מרגליות" — איז אָבער דער עיקר אריכות אין משל ווען „גחלים": און נאָך מער: אין נמשל האָט דער רבי אויסגעטייטשט נאָר דעם ענין הגחלים (און ווען „מרגליות" בכלל ניט דערמאָנט) — וטעמא בעי?

ס'איז א דוחק גדול צו זאָגן, אַז ויבאָלד דער רבי האָט מסיים געווען אַז „דעם נמשל קען יעדערער אליין פאר־שטיין", האָט ער זיך פארלאָזט אַז מ'וועט אליין פארשטיין דעם ענין המרגליות ולפרטיו אין נמשל — ווייל ווען גחלים טייטשט ער דאָך יע אויס אין נמשל (און פארלאָזט זיך ניט אַז מ'וועט אליין פארשטיין). דערפון איז משמע, אַז דער עיקר וואָס איז נוגע צו וויסן איז דאָס וואָס חסידות איז כמשל הגחלים.

ג) יעדער ענין וואָס בריינגט זיך אין תורה איז בתכלית הדיוק. דארף מען זאָגן, אַז די שייכות פון גחלים צו אדמה און מרגליות צו ים, איז ניט נאָר ווייל דאָס איז דער אָרט וואו זיי געפינען זיך בגשמיות[2], נאָר ווייל עס איז דאָ א

2) גם הגחלים שמתחת למי הים — הם שם חלק מהאדמה, משא"כ מרגליות והם גם חיים מהמים וממה שבמים וכו'.

שייכות פנימית אין תוכן צווישן זיי. דאַרף מען פאַרשטיין: וואָס איז די שייכות אין תוכן צווישן גחלים צו אדמה, און מרגליות — צו ים?

ג. דער חילוק צווישן אדמה און ים איז מבואר בכ"מ, מען פאַרשטייט עס פון דעם חילוק צווישן די נבראים שע"פ האדמה און די ברואים שבים[3]:

ס'איז דאָך „הכל הי' מן העפר"[4] — אָבער פונדעסטוועגן זעט מען ניט (לאחרי שנברא הנברא) קיין קישור וחיבור צווישן די נבראים מיט דער אדמה:

משא"כ די ברואים שבים — דגים, איז כשפורשים מן הים מיד הם מתים[7], זיי מוזן זיך געפינען במקור חיותם.

וואָס דערפאַר שטייט[3], אז „ים" איז אַ משל אויף די עולמות וואו דער כח אלקי (וואָס איז זיי מהוה מחי' ומקיים) איז מאיר בגילוי, אזוי אז די נבראים פילן ווי זיי מוזן שטענדיק זיין צוגעבונדן צו מקור חיותם אויב ניט פאַרלירן זיי זייער מציאות וקיום; וואָס דערפאַר ווערן די עולמות אַנגערופן „עלמין סתימין", ווייל די מציאות וישות פון די עולמות איז „צוגעדעקט", מכוסה אין זייער מקור (ע"ד ווי דגים שבים);

משא"כ „ארץ" איז אַ משל אויף די עולמות וואו די נבראים פילן ניט דעם כח אלקי וואָס באַשאַפט זיי (זיי פילן ניט זייער קשר מיט מקור חיותם); און דער־פאַר ווערן זיי אַנגערופן „עלמין דאת־גליין" — זייער מציאות איז „אַנט־פלעקט", זיי פילן זיך אלס אַ זאַך פאַר זיך.

און דאָס איז אויך די נקודת הביאור אין די צוויי זאַכן אין משל — גחלים שבאדמה און מרגליות שבים — ווייל די פעולה פון חסידות אין נפש האדם טיילט זיך, בכללות, אין צוויי: א) אין „גליא" שבאדם — בחי' „אדמה" שבו, ב) אין „סתים" שבאדם, בחי' „ים" שבו[8], כדלקמן.

ד. וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדם פון די הסברות אויף דעם וואָס חסידות איז נתגלה געווארן בדורות האחרונים דוקא. דלכאורה, אכשור דרא — בתמי'[9]. ומהן:

א) אזוי ווי דער חושך הגלות ווערט אלס גרעסער[10], דאַרף מען האבן אַ העכערן אור אויף צו קענען איבער־קומען דעם חושך[11]. און דערפאַר האָט מען מגלה געווען נשמתא דאורייתא, וואָס זי איז מעורר און מגלה די טיפערע, באהאלטענע כחות פון דער נשמה (סתים דנשמתא).

---

3) בהבא לקמן ראה בארוכה לקו"ת צו יד, ב ואילך. שער האמונה פנ"ב (פד, א ואילך). סה"מ תרנ"ט ע' קמה ואילך. סה"מ תרע"ח ע' רנד ואילך. ועוד.

4) קהלת ג, כ.

5) ב"ר פ"ב, יא.

6) איוב כח, ה.

7) ראה ע"ז ג, סע"ב. וראה ברכות סא, ב. חולין קכז, א.

8) ראה לקו"ת ר"פ שמיני ע"ד שני מיני צדיקים, אותם שעבודתם ברוחניות ונק' „נוני ימא", ואותם שעבודתם בגשמיות. ע"ש באורך. ולהעיר ג"כ מהמשך שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר (שם בהתועדות שלאח"ז — ליל שמע"צ) ע"ד „גוף און נשמה פון חסידות".

9) בהבא לקמן ראה גם לקו"ש חט"ו ס"ע 281 ואילך. ועוד.

10) ראה סוטה מט, א: בכל יום כו'.

11) קונטרס עה"ח פי"ג. ועוד.

ב) אזוי ווי מען האלט שוין ביים סוף פון זמן הגלות, וועט מ'דארף זיך מכין זיין צו דער גאולה העתידה לבוא — און א הכנה דארף דאך זיין מעין פון דער זאך צו וועלכער מ'איז זיך מכין — איז געגעבן געווארן א „מעין" און א „טעימה" פון דעם גילוי דלעתיד[12] [ע"ד ווי עס שטייט אין כתבי האריז"ל[13] (און עס ווערט אראפגעבראכט להלכה אין מגן אברהם[14] ושו"ע אדה"ז[15] — בעל הגאולה והשמחה) אז ערב שבת דארף מען פארזוכן פון די מאכלים פון שבת („טועמי' חיים זכו"[16])].

פון די חילוקים צווישן די צוויי הסברות איז[17]:

לויטן ערשטן טעם, אז חסידות באווארנט פון חושך הגלות — איז דאס פארבונדן מיט די כחות הגלויים שבאדם[a], וועלכע פירן די מלחמה מיט"ן גלות, זיינען כובש גופו ונפשו הבהמית וחלקו בעולם, דורך חסידות ווערט אין זיי אריינגעגעבן א תוקף (פון פנימיות וסתים הנשמה) אויף צו קענען בייקומען חושך העולם, אפילו דעם חושך כפול ומכופל פון דורות האחרונים.

משא"כ לויט"ן צווייטן טעם, אז חסידות איז א „טעימה" פון דעם גילוי דלעתיד — איז דאס ניט אן ענין פון באווארענען זיך פון חושך (שזה נעשה בדרך ממילא), נאר כדי צו פארייניציקן זיך מיט אלקות (שזה מתאים להידוע[18], אז לעת"ל וועט זיין די עבודה ניט „לברר בירורין" — וואס „רוח הטומאה אעביר מן הארץ"[19] — נאר בלויז עליות מחיל אל חיל אין קדושה גופא). וואס דאס איז פארבונדן מיט סתים דנשמתא[b] מצד עצמה, וואס זי איז איין זאך, כביכול, מיט סתים דקוב"ה[20] (ישראל וקוב"ה כולא חד).

און וויבאלד אז דער ערשטער ענין, צו באווארענען זיך פון חושך, איז א הכרח גמור אין עבודת האדם לקונו — בלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר אין דער שיחה הנ"ל „ניט ווארן א נופל ר"ל . . אן חיות" — דערפאר ווערט דער ענין אין חסידות צוגעגליכן צו „גחלים וואס זיי מאכן ליכטיק און וואס", ענינים הכרחיים אין לעבן פון מענטשן, וכדלקמן:

משא"כ די פעולה פון חסידות אין סתים דנשמתא בפני עצמה — ווערט צוגעגליכן צו מרגליות, דערפאר וואס בזמן הגלות איז ניט דאס דער ענין של הכרח (כ"כ), נאר א זאך וואס מאכט דעם מענטשן שענער (כמשל המרגליות).

און דאס איז דער טעם פארוואס דער עיקר אריכות אין דער שיחה איז וועגן גחלים און ניט וועגן מרגליות, ווייל דער ענין אין חסידות איז מוכרח אין עבודת האדם איצט לכל לראש.

ה. דער ביאור אין דעם בפרטיות:

אין דעם ענין הגחלים זאגט דער רבי

---

12) ראה בארוכה שיחת י"ט כסלו תרס"ג (בספר השיחות תורת שלום) ד"י"ט כסלו הוא פנימיות הגאולה" (וראה שם ע' 26). וראה לקוטי"צ אגרות ע' רכד (נת' בלקו"ש חט"ז ע' 199 הערה 56).

13) שער הכוונות ענין טבילת ערב שבת. פע"ח שער יח רפ"ג. ובמט"מ (סי' תח) ושל"ה מס' שבת (קלב, סע"ב) הובא זה „מצאתי בשם הירושלמי".

14) או"ח סר"נ סוסק"א.

15) שם סעיף ח.

16) שעה"כ ופע"ח שם. מט"מ ושל"ה שם (מירושלמי).

17) להעיר גם מלקו"ש חט"ז (ע' 169) ע"ד החילוק דמן ושליו.

18) אגה"ק סו"ס כו (קמה, א־ב). ובכ"מ.

19) זכרי' יג, ב.

20) ראה זח"ג עג, א.

צווי ענינים: „זיי מאַכן ליכטיק און וואַרעם" — וואָס דער צד השווה פון די צוויי זאַכן איז:

וואַרעמקייט — (דער סימן אויף) חיות — און ליכטיקייט, זיינען ניט מוסיף קיין נייע פרטים אין אַ זאַך, נאָר זיי טוען אויף אַז די זאַך גופא (וואָס איז דאָ פון פריער בשלימותה) זאָל ווערן וואַרעם (לעבעדיק) און ליכטיק.

ועד"ז איז תורת החסידות[21]: חסידות האָט ניט מוסיף געווען ח"ו קיין נייע ענינים אין תורה — אין תורה איז ניט שייך קיין שינוי, גרעון אַדער תוספת[22]; אויך פאַר גילוי תורת החסידות איז געווען דער קיום כל התרי"ג מצות בשלימות. מען האָט אַבער געדאַרפט האָבן — ווען אין וועלט איז געווארן קאַלטער און פינסטערער, ביז אַ גאָר גרויסע קאַלט און חושך — אַ גילוי פון לעבעדיקייט און וואַרעמקייט און ליכטיקייט אין דער עשי'.

וואָס דאָס איז דער ענטפער אויף דער שאלת אחדים: מעשה אבותינו בידינו און זיין זיידע (פאַר דעם גילוי הבעש"ט ותורת החסידות) איז אויסגעקומען אַן לימוד החסידות — ער אַליין ווייס אַבער אַז באַ זיין זיידען איז געווען וואַרעמער און ליכטיגער (ושלא בערך), און אַזוי אין זיין גאַנצען דור — (איכשר דרא בתמי').

ובדוגמת הראי' וההחלטה[23]: וויבאַלד אַז בתקופת תמוז דאַרף ער ניט הייצען דעם אויוועז און דאַרף ניט פאַרמאַכען די טיר און פענצטער צום גאַס — וועט ער אַזוי טאַן אַלעמאָל אויך בתקופת טבת.

חסידות, דורך דעם וואָס זי איז מגלה די פנימיות הנשמה פון אַ אידן, האָט זי אַריינגעטראָגן חיות און אור אין אַלע עניני תומ"צ. און דאָס איז פון די הויפט הדגשות פון תורת החסידות, אַז עבודת ה' מוז זיין מיט חיות ושמחה[24], און לאידך גיסא, הדגשת הסכנה פון העדר ואפילו חלישות החיות, די סכנה פון קרירות ח"ו (וואָס איז דער סימן און היפך פון חיים ר"ל)[25].

דער חיות אין עבודת ה' קען אַבער זיין אַפגעמאַסטן, לויט דעם טבע האדם. ע"ד יעדער בעל חי וואָס האָט דאָך חיות (ואדרבה, דער חיות פון כו"כ בע"ח איז מיט מער חמימות ווי פון מין המדבר), אַבער דער חיות פון אַ בע"ח איז לויט זיין טבע[26] — ער קען ניט טאַן אַנדערש פון זיין טבע.

דער אויפטו פון אַ אידן[26], איז (ניט נאָר וואָס ער איז וואַרם און אויך וואַרם צו אַ צווייטן אידן, נאָר) וואָס ער האָט בכח צו מאַכן ליכטיק ביי זיך: צו זען בעין שכלו — „החכם עיניו בראשו" בהוה"א דשריא על רישא[27] — (ניט ווי אים און אַרום זיך ווילט זיך, נאָר) ווי עס דאַרף זיין, און טאַן אַזוי אפילו ווען דאָס איז ניט לפי טבעו, ואפילו היפך טבעו.

ווי די גמרא זאָגט[28], אַז עס קען זיין

21) ראה אגה"ק דכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (נדפסה בקונטרס ומעין ע' 17. היום יום בתחלתו) „ר' כסלו . . אור וחיות נפשנו ניתן לנו" (נת' בלקו"ש ח"ב ע' 463 ואילך).

22) רמב"ם הל' יסודי התורה רפ"ט. ועוד.

23) בנוגע לציבור בנ"י (דציבור אינו מת (הוריות ו, א) והוא אותו הציבור) אלא שהזמן נשתנה מתמוז לכו"ר.

24) ראה תניא פכ"ו ואילך. ובכ"מ.

25) ראה ד"ה זכור תרצ"ד (בסה"מ קונטרסים ח"ב) בתחלתו, ובדרושים ע"ד עמלק — של רבותינו נשיאינו בארוכה.

26) ראה לקו"ש ח"ו ע' 112 ואילך.

27) קהלת ב, יד. זח"ג קפז, א.

28) חגיגה ט, ב. תניא פמ"ו. תו"ח ויקהל תקפח, ב ואילך. ועוד.

איינער וואס זאל זיין אפגעהיט אין אלע רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת, און טוט זיי מיט חיות — און פונדעסטוועגן ווערט ער אנגערופן „לא עבדו"[29], דערפאר וואס ער טוט ניט היפך טבעו.

כדי ס'זאל זיין „עושין רצונו של מקום", מוז זיין די עבודה פון „בכל מאדך"[30], טאן העכער פון די מדידות והגבלות פון זיין טבע, וואס דאס ווערט דורך דעם וואס ס'איז „ליכטיק".

אזוי ווי די צוויי ענינים פון וואַרעמ־קייט און ליכטיקייט זיינען אן ענין פנימי אין סדר העבודה פון תומ"צ — דערי־בער (ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר זאגט אין דער שיחה) „דארף זיין איינער אן אנ־פירער וועלכער ווייזט אן" דעם סדר העבודה[31],

וואס דאס זיינען רבותינו נשיאינו בכל דור ודור, וואס גיבן ארויס דעם סדר העבודה — צוזאמען מיט דער נתינת כח — ווי מ'זאל זיך דערוואַרעמען און מאכן ליכטיק ביי זיך און ארום זיך: און „אויף דער חכמה פון דעם אנפירער קענען זיך די ארבעטער פארלאזן, נאר זיי דארפן פאלגן פינקטלעך וואס דער פירער זאגט זיי".

ו. אויף דערויף איז דער רבי מוסיף נאך אן ענין אין דער שיחה: „אבער פונדעסטוועגן דעם רוח חיים וואס יעדערער דארף האבן . . אויף דעם קענען זיי זיך ניט פארלאזן אויף דעם רוח חיים וואס דער אנפירער האט — ניט ווי די שיטה[32] „צדיק באמונתו יחי"[33], אל תקרי יחי' אלא יחי', אז מען פארלאזט זיך אויפן צדיק אז ער וועט מחי' זיין[34] — נאר יעדערער באדארף אליין האבן א התחברות רוח חיים.

מען קען דאך מיינען, אז וויבאלד מען פארלאזט זיך אויף דער חכמה פון דעם אנפירער און מ'דארף אים פאלגן פינקטלעך כנ"ל, איז געניג די מסירת הרצון אליין

— ווי איינער האט אמאל גע־טענה'ט, מ'זאל אים אנשרייבן יעדן פרט פון אל"ף ביז ת"ו וואס ער דארף טאן און ער וועט אלץ פאלגן ווייל ער האלט ביי מסירת הרצון. אבער אליין האלט ער ניט —

זאגט מען, אז צוזאמען מיט דער מסירת הרצון, מוז מען האבן א גאנצע, א קומה שלימה, מיט חב"ד (שכל) חג"ת (מדות) און נה"י (עשי') [נאר די קומה שלימה דארף מען „איינשפאנען" צו דורכפירן דעם רצון המשלח, צו „פאלגן פינקטלעך וואס דער פירער זאגט].

און דאס איז וואס דער רבי זאגט אין דער שיחה, אז בנוגע דעם רוח חיים וואס יעדערער דארף האבן קען מען זיך ניט פארלאזן אויף דעם רוח חיים וואס דער אנפירער האט — ניט ווי די שיטה[32] „צדיק באמונתו יחי"[33], אל תקרי יחי' אלא יחי', אז מען פארלאזט זיך אויפן צדיק אז ער וועט מחי' זיין[34] — נאר יעדערער באדארף אליין האבן א התחברות רוח חיים.

אין פשוט'ע וועלט: מען מוז האבן א קביעות עתים בכל יום ויום אין לימוד החסידות, און ניט א לימוד בשטחיות, נאר טאקע הארעווען אויף צו פאר־שטיין חסידות כו', ביז מ'ווערט פילן ביי זיך אז מ'האט געהארעווען.

---

29) מלאכי ג, יח.

30) ברכות לה, ב ובחדא"ג מהרש"א שם. לקו"ת שלח מב, ג. ועוד.

31) ע"ג"כ תניא בהקדמה.

32) ראה לקוטי דיבורים ח"א קמא, ב. ועוד. ולהעיר מסד"ה להבין ענין קליפות של הצדוקים (מאה שערים מ, ב. סה"מ תקס"ה ע' קסב).

33) חבקוק ב, ד.

34) ראה אגה"ק סי' זך וביאורו.

און דאָס מוז טאָקע זיין בכל יום ויום ממש. מען קען זיך ניט פֿאַרלאָזן אויף דעם וואָס ער איז מלא וגדוש און קען אַזויפיל און אַזויפיל מאמרים ובעל פה, אַדער אפילו אויף דעם וואָס ער האָט אָט ערשט נעכטן געהאַרעוועט אויף א מאמר חסידות — נאָר מען מוז מאַכן די התחברות מיטן רוח חיים בכל יום ויום מחדש. ווייל אין חיים איז ניט שייך קיין הפסק[35]:

און ווי ס'איז אין חיות כפשוטו: וועט אייַנער וועט טענה'ן אַז ער וויל זיין א חי זונטיק און דינסטיק, נאָר אינצווישן — מאַנטיק — וויל ער זיך אָפּרוען פון חיות — פֿאַרשטייט מען דאָך אַז דעמאָלט איז ח"ו ניטאָ דער דינס־טיק...

און דער עיקר דאָרף מען געדענקען — אַז דאָס מיינט מען טאָקע אין פּועל ממש און טאָקע אים ממש. און ניט ווי ער איז געווען נעכטן, נאָר ווי ער איז היינט אויפגעשטאַנען אינדערפרי און מ'האָט אים מחזיר געווען די נשמה מחדש — חדשים לבקרים[36] — דאָרף ער פונדאָסניי מחדש זיין דעם קשר מיטן רוח חיים[35], דורך א קביעות אין לימוד החסידות, מיט א נייַעם חשק ביז — ווי אייַנער וואָס לא למד מימיו.

און דורך דעם וועט די עבודה במשך כל היום זיין מיט וואַרעמקייט און ליכטיקייט כדבעי[37].

ז. דאָס אַלץ איז דער ענין ה„גחלים" שבחסידות, וואָס איז פֿאַרבונדן מיט בחי' „אדמה" — גליא שבאדם. די גחלים געפינען זיך טאָקע בעמקי האדמה, וואָס ווייזט אויף פנימיות האדם — אַבער דאָך, איז דאָס עמקי האדמה.

און דערפֿאַר איז די עבודה ניט שולל לגמרי אַז דער אדם העובד זאָל זיך אעפּ"כ פילן אַלס א מציאות פֿאַר זיך. ער איז טאָקע עובד ה' מיט א חיות גדול, און נאָך מער — ער איז זיך משנה און טוט היפך טבעו ורגילותו, העכער פון זיינע מדידות והגבלות, אַבער נאָך דעם אַלעם איז ער „יש מי שאוהב"[38]. זיין מציאות איז „בהתגלות" — ער קאָכט זיך אין עבודת ה', ביז צו א קאָך של־מעלה ממדידה והגבלה.

דערנאָך איז אַבער דאָ דער העכערער ענין אין חסידות — צו אויפטאָן דעם ענין פון „אתכסייא" — אַז א איד זאָל זיין אינגאַנצן „צוגעדעקט" און אריינ־געטאָן ביז איבערן קאָפּ[39] במקור חיותו, אין אלקות. ביז וואָנעט אַז ער איז ניט קיין מציאות פֿאַר זיך.

וואָס דאָס וועט דורך לימוד פנימיות התורה, די מעיינות שבתורה, וואו אלקות גיט זיך אַרויס באופן גלוי. וכמבואר בכ"מ[40], אַז אין נגלה דתורה קען זיין, ווי די גמרא זאָגט, לא ברכו בתורה תחילה (ברכת „נותן התורה" כאָטש ס'איז דאָ חביבות התורה[41]) מען פֿאַרגעסט אויף (ברכת) נותן התורה ח"ו, משא"כ אין פנימיות התורה פילט זיך אלקות (כאָטש מען נעמט ניט צו די

35) נוסף על זה שמכיון שיצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום (סוכה נב, סע"א. קידושין ל, ב) צריך להמשיך בכל יום אש שלמעלה (לקו"ת ר"פ תצא).

36) איכה ג, כג. שו"ע אדה"ז או"ח (מהד"ק) ריש סי' ד.

37) ראה כתובות סז, א.

38) ראה תניא פל"ה (מד, סע"א ואילך).

39) ראה רמב"ם סוף הל' מקואות — ברמז ענין טבילה (אותיות ביטול — סדור קנט, סע"ד) — „והביא נפשו במי הדעת הטהור".

40) ראה קונטרס עה"ח פי"א. ועוד.

41) נדרים פא, א ובר"ן שם (מרבינו יונה) ש„ודאי עוסקין היו בתורה תמיד". וראה גם ב"ח לטאו"ח סמ"ז.

בחירה, ובמילא קען מען מגרה זיין ח"ו דעם יצה"ר על עצמו און לערנען פנימיות התורה אין אן אופן בלתי רצוי).

און דורך דעם וואס מ'לערנט חסידות בשופי, ווערט מען „צוגעדעקט" אינ־גאנצן און אריינגעטאן אין ג־טלעכ־קייט, מעין ווי עס וועט זיין לעתיד לבוא, וועו „מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"[42].

און וויבאלד דאס איז ניט אן ענין פון עשי' בפועל — מ'געפינט עד"ז ודוגמתו אויך בנגלה דתורה לימוד התורה פון „יגדיל תורה ויאדיר"[43], אין וועלכן ס'איז ניטא קיין נפק"מ אין מעשה בפועל, דער לימוד איז נאר „דרוש וקבל שכר"[44] — דערפאר ווערט עס צוגעגליכן צו „מרגליות", וואס זיינען ניט קיין ענין הכרח לגמרי — א מענטש קען אפלעבן א לעבן אן מרגליות.

ח. במה דברים אמורים אז מ'קען אויסקומען אן מרגליות, איז דאס נאר ווען מען בלייבט אין די אייגענע ד' אמות.

בשעת אבער מען דארף זיך שטעלן לפני המלך, און ניט ווי דער מלך גע־פינט זיך בשדה, נאר ווי ער איז בהיכל מלכותו, חדר לפנים מחדר[45] — דע־מאלט איז ניט געניג אז מ'זאל האבן אלע לבושים בשלימות (אפילו — לבושים פון אן עשיר), נאר מען מוז האבן אויך תכשיטים ומרגליות, און אזעלכע וואס זיינען צוגעפאסט פאר איינעם וואס דארף זיך שטעלן לפני המלך — און אויב ניט, איז ניט נאר וואס עס פעלט א פרט, נאר עס רירט אן בכבוד המלך[46].

ועד"ז איז אין נמשל: דאס וואס לימוד החסידות אלס אן ענין פאר זיך (צוליב דעם ענין פון „דע את אלקי אביך"[47]) איז ניט געווען אזא[48] הכרח איז אין פריער־דיקע דורות, אויידער עס האבן זיך אנגעהויבן די לעצטע הכנות צו ביאת המשיח, ובמילא איז ניט געווען אזא הכרח אין „מרגליות".

בשעת אבער מ'האלט בא „הנה זה עומד אחר כתלנו"[49] — אט אט קומט משיח וואס בביאתו איז קץ שם לחושך און עס הויבט זיך אן די גאולה האמיתית והשלימה, וואס ענינה איז (כמבואר בכמה מקומות[50]) די „נישואין" כביכול פון אידן מיטן אויבערשטן, אז עס וועט נתגלה ווערן ווי אידן זיינען איין זאך כביכול מיטן אויבערשטן („והיו לבשר אחד"[51]), ישראל ומלכא בלחודוהי[52] — דארף מען זיך דאך גרייטן באופן המתאים דערצו: מען דארף האבן די „מרגליות"[53] מיט וועלכע מען „גייט צו

---

42) ישעי' יא, ט. וראה רמב"ם בסיום וחותם ספרו יד החזקה: ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

43) ישעי' מב, כא. חולין סו, ב.

44) סוטה מד, א. וש"נ.

45) עיין לקו"ת ראה לב, ריש ע"ב.

46) ע"ד עבודת כהן מחוסר בגדים.

47) דה"א כח, ט.

48) ראה המצויין לקמן הערה 57 ע"ד גודל הכרח לימוד פנימיות התורה.

49) שה"ש ב, ט. וראה „קול קורא" לכ"ק מו"ח אדמו"ר (נדפס ב„הקריאה והקדושה" סיון תש"א, אגרות קודש שלו ח"ה ע' שסז) דמפרש זה על משיח.

50) שמו"ר ספט"ו. לקו"ת שה"ש מח, א־ב. סידור קלא, ג. קלח, ג ואילך. ועוד.

51) בראשית ב, כד.

52) ראה זח"ג לב, א.

53) ואף שכ"ק מו"ח אדמו"ר לא האריך בהשיחה בענין המרגליות — הי"ז מפני שאז עדיין לא הי' סמוך כ"כ לזמן הגאולה. משא"כ עתה כו'.

דער חופה" מיטן מלך מלכי המלכים הקב"ה[54]. — מען מוז לערנען חסידות ובשופי.

ט. דאָס איז אויך דער ענטפער[55] צו די וואָס טענה'ן: אמת טאָקע אַז חסידות איז אַ גוטע זאַך וכו', ואדרבה — דאָס איז אַן ענין וואָס ווערט צוגעגליכן צו מרגליות — אָבער ער יאָגט זיך ניט נאָך מרגליות. אים איז געניג אַז זיינע „לבושים" (מחשבה דיבור ומעשה של תרי"ג מצות התורה[56]) זיינען בשלימות, און ער האָט תכשיטים אויך. אָבער „מרגליות" פעלט אים ניט אויס!

דאָרף מען וויסן, אַז נוסף צו דעם וואָס עס איז אַ דין אין שו"ע, אַ חיוב צו לערנען פנימיות התורה (ווי אַלע חלקי התורה)[57], און נאָך מער — מצד דעם חושך פון עקבתא דמשיחא מוז מען האָבן דעם לימוד החסידות כדי אַז די לבושים זאָלן זיין גאַנץ, כנ"ל — איז דער סדר (פון ניט יאָגן זיך נאָך „מרגליות") האָט געהאָט אַן אָרט אין פריערדיקע דורות. איצט אָבער, וועו „הנה[58] זה עומד אחר כתלנו", דאָרף מען זיך גרייטן זיין גרייט „גיין צו דער חופה" מיטן מלך מלכי המלכים הקב"ה: איז וואָס הייסט — ער יאָגט זיך ניט נאָך מרגליות?!

אין זהר[59] שטייט, אַז בזמן הגלות זיינען אידן ווי אַ כלה וואָס געפינט זיך אין „שוקא דבורסקי", וואָס מצד דער גרויסער אהבה צו זיין כלה, איז דער חתן — דער אויבערשטער — מוותר אויף דעם ריח רע של שוקא דבורסקי — הגלות, און גייט דאָרט וואו די כלה, אידן זיינען.

דאָס איז אַלץ אַ סדר פון זמן הגלות. איצט איז געקומען די צייט וועו עס דאָרף זיין „דאָלאָי גלות!" (אויס גלות), נאָך זייענדיק אין מצרים איז „לכל בני ה' אור במושבותם"[60], זיין גרייט צו דער גאולה האמיתית והשלימה — איז וואָס הייסט אַז מען גרייט זיך צו דער „חופה" מיט לבושים וועלכע זיינען געניג וועו די גאָס איז אַ שוקא דבורסקי...

און דורך דעם וואָס מען גרייט זיך כדבעי צו דער „חופה" מיטן אויבערשטן, מיט אַ ריבוי פון מרגליות — מען פאַרפלייצט די וועלט מיט לימוד החסידות „כמים לים מכסים" — איז דאָס גופא מזרז און ממהר[61] אַז מ'זאָל פראָווען בפועל די שמחה גדולה פון די

---

54) שזהו ג"כ מה שהפליג בזהר (ח"ג צח, א־ב) ע"ד ענין התכשיטי כלה שהוצרך להיות במ"ת — דיום חתונתו הוא יום מ"ת (רש"י שה"ש ג, יא).

55) נוסף על הנ"ל ס"ה.

56) תניא רפ"ד.

57) ראה פס"ד ברור בהל' ת"ת לאדה"ז (פ"א ס"ד) שכל נפש צריכה לעסוק גם בחלק הסוד שבתורה (ע"ש עד היכן הדברים מגיעים). וראה אגה"ק סכ"ו בשם האריזל"י דדוקא בדורות אלו מצוה לגלות זאת החכמה. וראה קר"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, ב). וראה בארוכה ע"ד הכרח לימוד פנימיות התורה — קונטרס עה"ח פי"ג ואילך. מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר ב„התמים" ח"א (ע' כה [יד, א] ואילך. אגרות קודש שלו ח"י ע' שסח ואילך). קונטרס תורת החסידות ולימוד החסידות לכ"ק מו"ח אדמו"ר. ועוד.

*) ראה הקדמת הרחו"ל לשער ההקדמות — הועתקה בהוספות לקונטרס עה"ח הנ"ל.

58) הנה — לשון שמחה (ספרי קרח יח, ח הובא בפרש"י עה"ת שם).

59) ס"פ בחוקותי.

60) בא י, כג.

61) כהבטחת מלכא משיחא להבעש"ט, דכשיפוצו מעיינותיך חוצה קא אתי מר (אגה"ק דהבעש"ט — נדפסה בסו"ס בן פורת יוסף. כתר שם טוב בתחלתו. ועוד).

נישואין[62] צווישן אידן מיטן אויבערשטן — מ'וועט זען בעיני בשר ולמטה מעשרה טפחים ווי ישראל וקוב"ה כולא חד, ישראל ומלכא בלחודוהי, ובמהרה בימינו ממש.

(משיחת שמחת בית השואבה תשכ"א)

62) ע"פ המבואר בפנים תומתק השייכות דשיחה זו ל(זמן אמירתה —) חג הסוכות — כי סוכה היא בדוגמת חופה (פרדס ש' ערה"כ ע' סוכה), ולכן היא זמן שמחתינו (וראה לקו"ת ברכה (צו, א) דז' ימי הסוכות הם דוגמת ז' ימי המשתה — שאז מוכרחים תכשיטי כלה).